

M U Z E U L Ț Ă R I I C R I Ș U R I L O R

CRISIA

LV

O R A D E A • 2 0 2 5

ALBUME FOTOGRAFICE VECHI DIN COLECȚIA MUZEULUI ȚĂRII CRIȘURILOR

Doina-Gabriela ANANIE*

OLD PHOTOGRAPHIC ALBUMS FROM THE ȚĂRII CRIȘURILOR MUSEUM'S COLLECTION

ABSTRACT

Photographic albums, a product of photographic art from the 19th century, contained family pictures, ethnographical images, portraits of personalities of that time, and post cards from different places. The materials used in the making process were various: wood, leather, cloth, velvet, silk, brass etc. The diversity of the production techniques, the attention to detail, the stylistic influences specific to the period in which they were made, are testimonies of the mastery of those who create them. In today's times, when collecting photos in albums has lost its charm in favor of digital images, the preservation, conservation and presentation of these artistic achievements becomes an essential attribute of museum specialists.

Keywords: photographic albums, techniques, materials, stylistic influences, preservation.

Unul dintre produsele artei fotografice apărut în secolul al XIX-lea a fost albumul fotografic¹. Fie că a fost vorba despre albume de familie sau dedicate personalităților vremii, cu caracter etnografic sau aniversar, cu vederi din diferite localități, acestea au fost la mare căutare. Dacă la începuturi, de cele mai multe ori, albumul avea un comanditar, spre sfârșitul secolului al XIX-lea asistăm la o serie de variații, atât în ce privește comanditarii, cât și tehnica de execuție.

La nr. inv. 25.558 regăsim un album compus dintr-o casetă tronconică din lemn cu material papetar cașerat de culoarea roșu englez și închizătoare din alamă, colțurile sunt din alamă, decorate cu motive vegetale. Prezintă 4 butoni din alamă, în partea de jos. Peste casetă este albumul fotografic cu cartoane de expunere goale, cu paspartuu prefabricat și coperta cu cromolitografie cașerată pe suport de piele, cu ornament floral imprimat sec peste. Șnitul este aurit. Cotorul este legat cu benzi de pânză, fără

* Muzeul Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal; e-mail: gabiananie@mtariicrisurilor.ro.

¹ Mulțumiri d-lui Cornel Abrudan, șeful Secției de artă a Muzeului Țării Crișurilor, pentru ajutorul acordat la descrieri.

forzaț. Pânza exterioră este de aceeași culoare cu cea de pe soclu. Închizătoarea este incompletă. Cromolitografia prezintă o scenă galantă, în stil neoclasic: o tânără cântând la clavecin, acompaniată la flaut de un tânăr așezat pe un scaun. Mobilierul și clavecinul sunt stil Ludovic al XV-lea. Costumația este una specifică epocii neoclase. Paginile din carton sunt deteriorate, decorațiile metalice prezintă unele lacune. Albumul nu conține fotografii. Lipsesc bucăți din partea superioară a cromolitografiei, care prezintă cracheluri naturale datorate vernis-ului aplicat.

La nr. inv. 11420 se află un album fotografic cu coperti din lemn (nu conține fotografii). Coperta față este cașerată cu piele imprimată sec (tehnica Cordoba), pictată în manieră neoclasică, cu subiect galant: o tânără așezată pe un scaun, cu un rozar în mâini. Coperta spate este îmbrăcată în catifea cu ornamente vegetale, specifice epocii. Aceeași catifea o regăsim și pe cotor. Închizătoarea este din alamă și prezintă incizii și elemente florale. Paginile sunt din carton, cu paspartuuri prefabricate, cu fantă pentru introducerea fotografiilor; sunt înconjurate cu model ornamental vegetal auriu, imprimat în tehnica litografică. Legătura la cotor este realizată cu benzi între cartoane. Cotorul nu are capitalband și nici semn de carte.

Albumul de la nr. inv. 8666 are o scoarță din carton, cu profiluri din carton aplicate. Învelitoarea prezintă o casetă centrală din catifea, cu scut pentru inscripționarea monogramei; exteriorul casetei principale este din piele, cu ornamente prelucrate la sec și la colțurile suprafeței casetate imprimate cu foiță aurie la cald. Caseta prezintă colțuri ornamentale aurii. Forzațul este din hârtie pânzată și lăcuită; cel X este rupt, iar cel Y este intact. Cotorul are șase nervuri false. Învelitoarea spate este lisă, cu 4 butoni de distanțare. Capitalbandul bicolor este atașat de cotor. Închizătoarea este din alamă argintată și îi lipsește pivotul de închidere. Șnitul a fost aurit. Se observă urme de uzură naturală a materialelor. Colile sunt din carton stratificat cu paspartuuri bordurate cu auriu și fantă de introducere a fotografiei. Întreaga coală are un chenar dublu perimetral cu ornamente de colț.

Albumul conține 68 de fotografii, realizate în diferite ateliere fotografice: Spuller János – Marghita, Auerbach Miksa – Arad, Császár József – Cluj, Lojanek János – Oradea, Mai és Tárša – Budapesta, Fékete Sándor – Oradea, Babar Ferencz – Carei, Kozmata Ferencz – Budapesta, Singer Josef – Neusatz (Novi Sad, Serbia), Goszleth István – Budapesta, Décsey J.(Ilka) – Oradea, Egey István – Debrecen, Pelikan Károly – Oradea, Ravasz Imre – Arad ș.a.

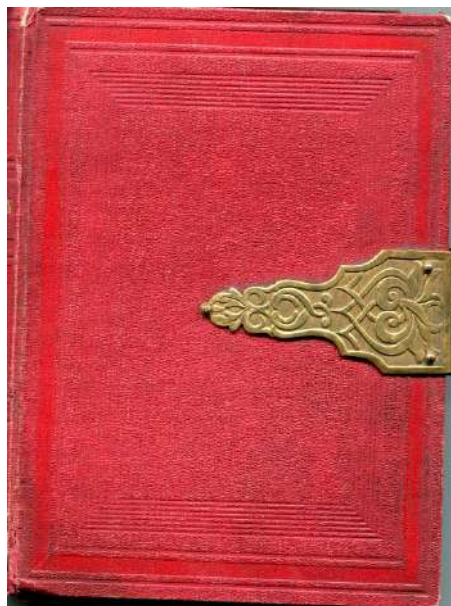
Albumul fotografic de la nr. inv. 8790 are scoarțe de placaj (lemn) și învelitoare din catifea cu substrat din pâslă. Colțurile și medalionul central sunt din alamă ambutisată industrial, cu elemente florale și de scut de factură barocă și rococo. Închizătoarea mecanică are balama și prindere pe două știfturi. Pe coperta inferioară sunt patru butoni metalici din alamă. Corpul albumului este compus din 15 coli din carton cu prindere la cotor prin pânză de legătorie de culoare brună. Chenarul decorativ are elemente vegetale aurii de factură barocă. Colile au spațiu de paspartu decupat și bordurat cu auriu, puls fantă de introducere a fotografiei. Forzațul este simplu, cu mijlocul adăugat la cotor, tot cu pânză de legătorie. Șnitul aurit prezintă urme evidente de oxidare a foiței metalice. Capitalbandul din două culori este cusut pe structură de fâșii, de cotor.

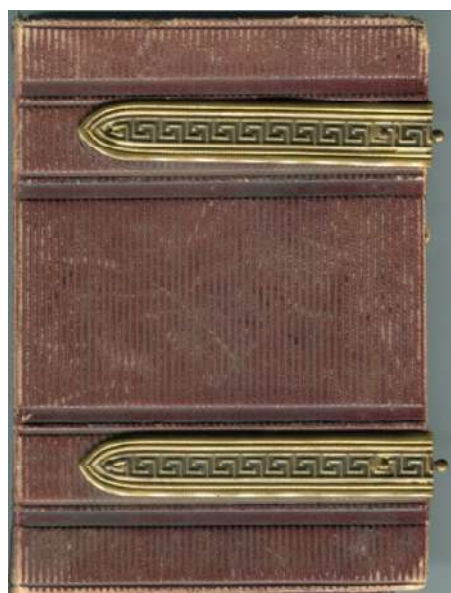
Materialul papetar folosit este cartonul de legătorie. Albumul conține 73 de fotografii realizate în diverse ateliere fotografice: Gere Sándor – Beiuș, Bleyer Aladár – Gyula, Drescher és Weisz – Arad, Podleszny András – Kassa, Vajda Sándor – Szabadka, Picek Robert – Oradea, Maurice Schnapek – Viena, Weisz Lipot – Gyula, Wölfel és Társa – Salonta, Zsunk Pál – Oradea ș.a.

Albumul fotografic aflat la nr. inv. 9344 are copertă din placaj de lemn acoperită cu piele Cordoba; pe coperta superioară, în oglinda a doua, are un element decorativ din alamă în stil Art Nouveau. Legătoria este realizată cu pânză la cotor. Paginile au paspartu prefabricat și imprimat serigrafic și litografic. Forzațul este alb, iar șnitul aurit. Cotorul de piele este detașat. Închizătoarea este metalică, cu arcuri, pe două coloane și buton de blocare; elementul de alamă este patinat parțial, în contrast cu partea lustruită și gravată. Este incomplet. Conține 37 de fotografii, realizate de diferite ateliere fotografice: Fékete Sándor – Oradea, Fink Sándor – Pozsony, Emil Kintschel – Viena, Prelany – Viena, Incorpora – Palermo, Brand Barozzi – Viena, Náth János – Oradea, Marian – Pozsony, H.Bühlmann – Berna, Liederhoffer Vilmos – Budapesta ș.a.

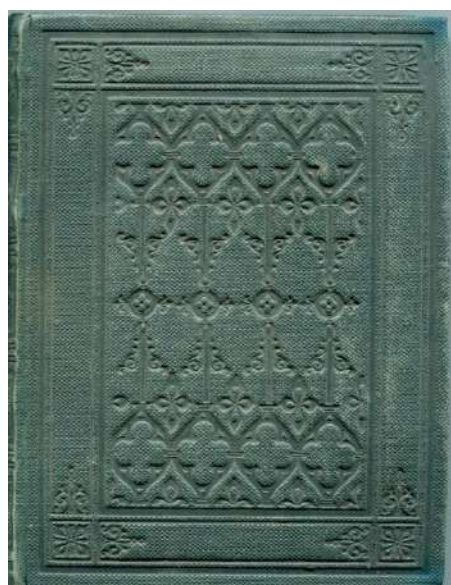

La nr. inv. 737 avem un album fotografic de format mic, cu copertă din carton, cu chenare geometrice imprimate în sec. Cotorul este casetat în trei registre și prezintă nervuri false, cu înscrisuri (PHOTOGRAFIEN) realizate prin amprentare la cald, cu foiță de aur. Închizătoarea este metalică, cu balama și bulon sferic de închidere. Forzațul este din hârtie cu inserție de mătase, dublat de o pagină de carte, goală. Blocul de carte este format din 22 de coli duble compuse din suport și pseudo paspartu aplicat, cu șliț de introducere a fotografiei. Șnitul este aurit. Blocul de carte este detașat de cotor și paginile dislocate din ansamblu. Albumul conține 20 de fotografii realizate de ateliere cum ar fi Mayer György (Pesta), Simonyi Antal, L. Angerer (Viena), Amand Schlofsarek (Viena).

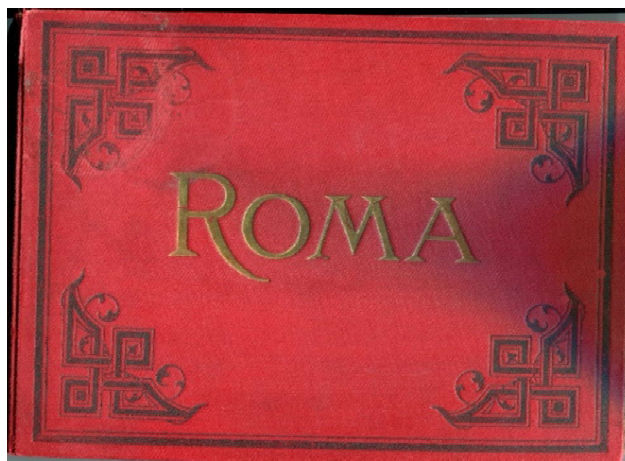

Albumul fotografic de la nr. inv. 738 este de format mic, cu coperti din carton cu pânză de legătorie. Coperta este cașerată și ștanțată la rece, cu registre variate, atât pe fețe cât și pe cotor. Are două închizători din alamă cu motivul meandruului și frize punctiforme. Ambele închizători sunt incomplete. Blocul de carte este legat de copertă cu forțați de hârtie cu inserție de mătase. Este compus din 13 coli de carton dublate față-verso de paspartuuri cu elemente Secession și șlițuri pentru introducerea fotografiei în partea de jos. Șnitul este aurit. Capitalbandul este bicolor, verde și alb. Starea de conservare este bună, cu urme de uzură datorate funcționalității și folosirii. Albumul conține 21 de fotografii, realizate în ateliere din Pesta, Viena și Eger: Simonyi Antal, Borsos és Doctor, Strelisky Lipót, L. Angerer, Mihály József.

Albumul trecut la nr. inv. 840 conține 22 de fotografii, produse în diferite ateliere fotografice: Simonyi Antal, Barabás és Fájth, Mihály József, Borsos és Doctor, Pesky Ede, Heller J., ș.a. Albumul este de format mic. Coperta din carton este îmbrăcată în pânză de legătorie verde, cu decor realizat prin presare seacă la rece. Organizarea pe ambele coperti s-a făcut după următoarea regulă: panou central cu elemente de tip floral în oglindă; chenar cu colțuri cu elemente florale. Cotorul prezintă șase nervuri subțiri, adevărate, între care sunt cinci casete cu elemente decorative repetitive, obținute prin presare la rece. Forzațul este din hârtie normală. Foile sunt din carton cu paspartu aplicat și șliț pentru introducerea fotografiei; prezintă elemente decorative ștanțate la rece. Șnitul nu este aurit. Lipsesc foi din album.

Albumul fotografic de la nr. inv. 7457 are coperti din carton, cașerate cu pânză de legătorie, cu ornamente ambutisate, colorate cu negru. Titlul ROMA este scris cu foiță aurie prin presare la cald. Forzațul cu hârtie ornamentală este aplicat peste pagina de reclamă. Aceasta conține informații legate de creatorul albumului „Ricordi di Roma”, fotograful Romualdo Moscioni, al cărui atelier funcționa din 1868, adresa de funcționare (Roma, Via Condotti, 10 A), despre colecțiile de vederi dedicate Romei și monumentelor de arhitectură italiene, realizate de fotograf; se preciza și că avea întreprindere proprie, pentru a nu se confunda cu cei care doar vindeau albumele. Paginile albumului sunt din carton rotunjit, iar legătura la cotor este realizată cu o big balama susținută de tifon, pentru fiecare pagină în parte. Cotorul este întărit cu carton. Sunt două capitalband-uri, unul alb și unul roșu. Șnitul și coperta sunt roșii. Conține 18 fotografii cu monumente arhitectonice din Roma.

Albumele fotografice din colecția secției de istorie au fost moștenite de la *Societatea de Arheologie și Istorie a Comitatului Bihor și a orașului Oradea* sau au fost achiziționate de la persoane particulare. Diversitatea tehnicilor de realizare, atenția la detalii, influențele stilistice specifice perioadei în care au fost realizate, sunt mărturii ale măiestriei celor care le-au creat.

Albumul fotografic este ceva unic, personal, creat să aibă longevitate, adică să fie păstrat pentru a arăta generațiilor povestea din spatele imaginilor. În vremurile actuale, când colecționarea fotografiilor în albume și-a pierdut farmecul în detrimentul imaginilor digitale, păstrarea, conservarea și prezentarea acestor realizări artistice, ce țin deja de domeniul trecutului, devine o atribuție esențială a specialiștilor din muzee.

Bibliografie selectivă

- Olteanu, Virgil, *Din istoria și arta cărții. Lexicon*, Editura Enciclopedică, 1992, 400p.
- Oprea, Florea, *Manual de restaurare a cărții vechi și a documentelor grafice*, Editura MNLR, București, 2009, p. 117-235.
- Probleme de patologie a cărții. Culegere de material documentar*, Nr. 8, Biblioteca Centrală de Stat a R.S.R., Laboratorul de igienă și restaurare a cărții, București, 1973, p. 31-87.
- Tehnologia legătoriei*, Editura Tehnică, București, 1951, p. 200-268.